

Zitting 1979–1980

Staten-Generaal

30 april 1980

Verenigde vergadering
Plechtige beëdiging en inhuldiging van Koningin Beatrix

PROGRAMMA

voor de
plechtige beëdiging
en inhuldiging
van Hare Majesteit
Koningin Beatrix in de
Verenigde Vergadering
der Staten-Generaal op
woensdag 30 april 1980
in de Nieuwe Kerk
te Amsterdam

10.00 uur: Abdicatie in het Paleis op de Dam

Vanaf 12.45 tot 14.25 uur: Binnenkomst van de genodigden, waaronder achtereenvolgens naast Hoge Autoriteiten, genodigden van de Leden der Staten-Generaal, voorts binnenkomst van Leden der Staten-Generaal en van een delegatie uit de Staten van de Nederlandse Antillen, van genodigden van de Leden van de Raad van State, van de Ministers en Staatssecretarissen, voorts van de Leden van het Internationaal Gerechtshof, van het Corps Diplomatique en van door bevriende Staatshoofden afgevaardigde Bijzondere Missies.

13.00 – 13.40 uur: Het Noordhollands Koperkwartet, bestaande uit:

Wim Groot: 1e trompet; Freddy Grin: 2e trompet;
Adriaan van Woudenberg: hoorn en Gerrit van Slooten: trombone;

met medewerking van de Mestreechter Staar, o.l.v. Hennie Ramaekers, het Amsterdams Kamerorkest, (concertmeester Gijsbert Beths), samengesteld uit leden van het Concertgebouworkest, en Simon C. Jansen, Orgel;

brengen de volgende werken ten gehore:

G. F. Händel: FESTLICHER RUF (Koperkwartet);

J. Lemmens: FANFARE (Orgel);

H. Purcell: TRUMPET TUNE (Orgel en Koperkwartet);

G. F. Händel: CONCERT NR. 4, voor orgel en orkest in F grote terts, deel 1 (Orgel en Amsterdams Kamerorkest);

J. Nieland: MAGNIFICAT (Mestreechter Staar en Orgel);

J. S. Bach: MARCIA RITORNELLO CORO (Orgel en Koperkwartet);

H. Strategier: INVENTIONEN (Orgel);

S. Karg-Elert: Marche triomphale over 'NUN DANKET ALLE GOTT' (Orgel en Koperkwartet).

13.45 – 14.15 uur: Krönungsmesse van W. A. Mozart, uitgevoerd door het Jeugdkoor van de Vrije School te 's-Gravenhage, o.l.v. Charles de Wolff, met medewerking van Elly Ameling (sopraan), Sylvia Schlüter (alt), Hein Meens (tenor), Lieuwe Visser (bas) en het Amsterdams Kamerorkest.

13.55 uur: Opstellen van militaire vaandels en standaarden op het Triforium.

14.29 uur: *De aanwezigen wordt verzocht volledige stilte in acht te nemen.*

14.30 uur: **Opening van de Verenigde Vergadering der Staten-Generaal door de Voorzitter, Prof. Dr. Th. L. M. Thurlings.**

Benoeming door de Voorzitter van de leden van de Commissie van in- en uitgeleide van Hare Majesteit de Koningin.

14.37 uur: Binnenkomst van de Leden van de Raad van State, van de Ministers en Staatssecretarissen.

14.45 uur: De leden van de Commissie van in- en uitgeleide begeven zich met de Griffier van de Tweede Kamer naar de ingang Damzijde. De Griffier van de Eerste Kamer en de Hoofdceremoniemeester begeven zich naar de ingang Nieuwe Zijds Voorburgwal.

14.50 uur: Aankomst bij de ingang aan de Nieuwe Zijds Voorburgwal van H.K.H. Juliana Prinses der Nederlanden, Z.K.H. de Prins der Nederlanden en de overige Familieleden.
Ontvangst door de Griffier van de Eerste Kamer en de Hoofdceremoniemeester.

14.59 uur: Intrada van J. Andriessen, uitgevoerd door Orgel en Koperkwartet.

15.00 uur: Aankomst van H.M. de Koningin, Z.K.H. Prins Claus der Nederlanden en de Koninklijke stoet.

De Ceremoniemeester van H.M. de Koningin kondigt de komst van Hare Majesteit aan met de woorden:

'DE KONINGIN'

Alle aanwezigen gaan staan.

Het Wilhelmus (eerste en zesde couplet) wordt door allen gezongen, ondersteund door de Mastreechter Staar, het Jeugdkoor, Koperkwartet en Orgel.

*Wilhelmus van Nassouwe
Ben ick van Duytschen bloet,
Den Vaderlant ghetrouwe
Blijf ick tot inden doet:
Een Prince van Oraengien
Ben ick vrij onverveert,
Den Coninck van Hispaengien
Heb ick altijd gheert.*

★

*Mijn Schilt ende betrouwen
Sijt ghy, O Godt mijn Heer,
Op u soo wil ick bouwen
Verlaet my nemmermeer:
Dat ick doch vroom mach blijven
U dienaer taller stondt,
Die Tyranny verdrijven,
Die my mijn hert doorwondt.*

H.M. de Koningin en Z.K.H. Prins Claus der Nederlanden worden door de Commissie van in- en uitgeleide binnengeleid.
Tijdens het zingen nemen Hare Majesteit en Zijne Koninklijke Hoogheid plaats vóór de troonzetels en stelt het gevolg zich achter hen op.
De Commissie van in- en uitgeleide gaat naar haar plaats.

Alle aanwezigen gaan, nadat H.M. de Koningin gezeten is, weer zitten.

H.M. de Koningin houdt een toespraak.

Alle aanwezigen gaan daarna staan.

H.M. de Koningin legt de Eed, als bedoeld in artikel 53 van de Grondwet, af.

Wanneer Hare Majesteit wederom gezeten is, gaan de aanwezigen weer zitten.

Toespraak van de Voorzitter.

De Voorzitter gaat vervolgens staan en legt de bij artikel 54 der Grondwet voorgeschreven Plechtige Verklaring af, die Hare Majesteit staande wenst te aanvaarden.

De in de kerk aanwezigen blijven hierbij zitten.

De Voorzitter stelt zich vervolgens links van Hare Majesteit op, terwijl de Griffiers bedoeld in artikel 6 van het Reglement van Orde der Verenigde Vergadering de namen aflezen van de aanwezige Leden der Staten-Generaal, die één voor één bij afroep van hun naam opstaan om de Plechtige Verklaring te beëdigen of te bevestigen.

Na het einde der hoofdelijke beëdiging c.q.

bevestiging zegt de Voorzitter:

'Ik constateer dat aan de Grondwettelijke voorschriften voor de Inhuldiging krachtens de artikelen 52, 53 en 54 is voldaan'.

De oudste der Koningen van Wapenen:

'De Koningin is ingehuldigd'

De Voorzitter:

'Leve de Koningin'

gevolgd door een driewerf hoera door alle aanwezigen.

Onderwijl begeven de Herauten van Wapenen met de trompetters zich naar buiten, waar de oudste hunner roept:

'H.M. Koningin Beatrix is ingehuldigd', gevolgd door een driewerf:

'Leve de Koningin'.

De Mastreechter Staar zingt H.M. de Koningin toe:
'Domine Salvam Fac Reginam Nostram'.

Inmiddels stelt de Koninklijke Stoet zich op.

Zodra H.M. de Koningin zich verheft gaan de aanwezigen staan.

H.M. de Koningin, vergezeld van Z.K.H. Prins Claus der Nederlanden begeven zich met de Stoet, begeleid door de Commissie van in- en uitgeleide, naar de uitgang.

Hierbij zingen de Mastreechter Staar en het Jeugdkoor, met orgelbegeleiding, het gezang:
'Wat de toekomst brengen moge'.

Nadat de Commissie van in- en uitgeleide is teruggekeerd, brengt de Voorzitter der Commissie, de heer Dolman, verslag uit aan de Voorzitter van de Verenigde Vergadering.

H.K.H. Prinses Juliana, Z.K.H. de Prins der Nederlanden en de overige Familielieden verlaten de kerk, voorafgegaan door de Griffier van de Eerste Kamer en de Hoofdceremoniemeester.

De volgende werken worden ten gehore gebracht:

J. S. Bach: JESU BLEIBET MEINE FREUDE
(Mastreechter Staar);

O. Di Lasso: JUBILATE DEO (Jeugdkoor).

Voorts verlaten achtereenvolgens de kerk:
de Ministers en Staatssecretarissen, de Leden van de Raad van State en de Bijzondere Missies.

Na het luiden van de bel zal de Griffier van de Eerste Kamer enkele mededelingen doen.

De Voorzitter sluit de Verenigde Vergadering.

De Leden van de Staten-Generaal, de Delegatie van de Nederlandse Antillen, het Corps Diplomatique en het Internationale Gerechtshof verlaten achtereenvolgens de kerk.

Tenslotte verlaten de overige aanwezigen op aanwijzing van de Ceremoniemeesters de kerk.

Hierbij worden de volgende werken ten gehore gebracht:

DEEP RIVER (arr. Burleigh) (Mastreechter Staar);

D. Scarlatti: EXULTATE (Jeugdkoor);

W. A. Mozart: Zauberflöte: CHOR DER PRIESTER
(Mastreechter Staar);

MICHAELS LIED (Jeugdkoor);

G. F. Händel: Rinaldo: LASCIA CH'IO PIANGA
(Mastreechter Staar);

Gretry: LE ROSSIGNOL (Mastreechter Staar);

Ch. Gounod: LES MARTYRS: a. Introduction,
b. Prière, c. Cantique final (Mastreechter Staar).

Binnenkomst kamerleden

Binnenkomst kamerleden en buitenlandse missies

Verenigde Vergadering van beide Kamers der Staten-Generaal op woensdag 30 april 1980 om 14.30 uur, in de Nieuwe Kerk te Amsterdam, ter plechtige beëdiging en inhuldiging van Hare Majesteit Koningin Beatrix

Voorzitter: de heer Thurlings

Tegenwoordig zijn 210 leden, te weten:

Thurlings, Dolman, Vermeer, Den Uyl, Van Hulst, Lubbers, Van Someren-Downer, Rietkerk, Terlouw, B. de Gaay Fortman, Beckers-de Bruijn, Meuleman, Abma, IJmker, M. Bakker, Van der Jagt, Verbrugh, Nijhof, Maris, Broeks, Schakel, Van Hemert tot Dingshof, Porthé, Brinkhorst, Poppe, G. M. P. Cornelissen, Diepenhorst, Joekes, Lamberts, Mommersteeg, P. A. M. Cornelissen, Van Thijn, Van Rossum, De Rijk, Geurtsen, Wolff, Baas, Van der Stoep, Dankert, Gooden, Nypels, Veerman, Kloos, Roethof, De Beer, Terwindt, Hermsen, Scholten, W. F. de Gaay Fortman, Van Dis, Bremen, Steenkamp, Roels, Voortman, Letschert, Haas-Berger, Kappeyne van de Coppello, Kremer, Stoffelen, Ter Beek, K. de Vries, Van Ooijen, Wisselink, Van der Werff, Waalkens, G. C. van Dam, Zoon, Keja, Van Leijenhof, Franssen, Epema-Brugman, Van der Sanden, Van Zeil, H. A. de Boer, Schlingemann, Ploeg, Van Kuik, Jansen, De Boois, Hartmeijer, Kosto, Zoutendijk, Dees, Salomons, G. W. Kolthoff, Kombrink, Aarts, De Koster, Scherpenhuizen, Konings, Tjeerdma, Van Houwelingen, Walman, Horbach, Van der Doef, K. Kolthoff, De Jong, Patijn, Van der Hek, Feij, K. G. de Vries, Van Kleef, De Kwaadsteniet, Weijers, Tummers, Ginjaar-Maas, Evenhuis, D'Ancona, Worrell, Rienks, Van Waterschoot, Stermerdink, Meijer, Christiaanse, Van Heel-Kasteel, Pronk, Voûte, Engwirda, Beinema, Steigenga-Kouwe, Van den Broek,

Van Krimpen, De Graaf, Evenhuis-van Essen, Mol, Braams, J. J. P. de Boer, Heijne Makkreel, Jacobse, Schaapman, Vrouwenfelder, Müller-van Ast, Lauxtermann, Van der Werf-Terpstra, Van Muiden, Knol, Post, Van Dijk, Wessel-Tuinstra, Eijnsink, Eversdijk, Trip, Lansink, Dijkman, Faber, Kaland, M. P. A. van Dam, Van Tets, Gualthérie van Weezel, Van den Bergh, Simons, Verkerk-Terpstra, Wöltgens, Van der Linden, Lambers-Hacquebard, Van de Rakt, Castricum, Nijpels, Van Veldhuizen, Hermans, De Hamer, Nagel, Korte-van Hemel, Oudenhoven, Van Kemenade, Van Rooijen, Vonk-van Kalker, Andela-Baur, De Voogd, Van der Meer, Frinking, De Korte, Wiebenga, Krijnen, B. Bakker, Fischer, Bolkestein, Van Erp, Von Meijenfeldt, Gerritse, Blaauw, Vonhoff-Luijendijk, Deetman, Tripels, De Cloe, Hennekam, Duinker, Oskamp, Borgman, Wuthrich-van der Vlist, Netjes, Jabaaij, B. de Vries, Kreutzkamp-Schotel, Couprie, Veen, Bischoff van Heemskerck, Van den Anker, Tunders, Keuning, Zijlstra, Buurmeijer, Van Iersel, Buikema, Mateman, Tousseint, Rempt-Halmmans de Jongh, Van der Burg, Veldhoen en Van Baars.

De Voorzitter: Ik open de Verenigde Vergadering, als bedoeld in artikel 52 van de Grondwet.

Ingekomen is het Koninklijk besluit van 16 april 1980, nr. 90, tot het bijeenroepen van de Staten-Generaal in een openbare en verenigde vergadering waarin de plechtige beëdiging en inhuldiging van de Koningin zal plaatsvinden.

Ik verzoek de Griffier dit besluit voor te lezen.

De Griffier: 'Wij Juliana, bij de gratie Gods, Koningin der Nederlanden, prinses van Oranje-Nassau, enz., enz., enz.'

Op de voordracht van Onze Minister van Binnenlandse Zaken van 15 april 1980, nr. B80/U967, Directoraat-Generaal Binnenlands Bestuur, Directie Binnenlands Bestuur, Afdeling Wetgeving en Bestuurszaken;

Gelet op artikel 52 van de Grondwet; Hebben goedgevonden en verstaan: De beide Kamers der Staten-Generaal worden bijeengeroepen tot een openbare en verenigde vergadering voor de plechtige beëdiging en inhuldiging van Onze dochter Beatrix, welke vergadering op woensdag 30 april 1980, des namiddags om 2.30 uur in de Nieuwe Kerk te Amsterdam zal worden gehouden.

Onze Minister van Binnenlandse Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het Staatsblad, in de Nederlandse Staatscourant en in het Publicatieblad van de Nederlandse Antillen zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan de Kamers der Staten-Generaal, aan de Staten van de Nederlandse Antillen, aan de Raad van State van het Koninkrijk, aan Onze Ministers, aan de departementen van algemeen bestuur en aan de Algemene Rekenkamer.

's-Gravenhage, 16 april 1980

(get.) Juliana

De Minister van Binnenlandse Zaken,

(get.) H. Wiegel'

De **Voorzitter**: Er zijn berichten van afwezigheid ingekomen van een aantal leden der Staten-Generaal.

Ik verzoek de Griffier hiervan mededeling te doen.

De **Griffier**: De berichten van afwezigheid zijn afkomstig van:

de heren Teijssen, Maaskant, Van Dalen, Van de Ven en Versloot, om redenen van gezondheid;

mevrouw Langedijk-de Jong en de heren Uijen, Mertens, Van der Spek en Vogt, om principiële redenen;

de heer Voogd, wegens andere ambtsbezigheden;

de heren Spieker, Koekoek en Moor.

De **Voorzitter**: Ik benoem tot leden van de Commissie, die Hare Majesteit de Koningin zal ontvangen en uitleiden de leden:

Dolman (voorzitter), Vermeer, Den Uyl, Van Hulst, Lubbers, Van Someren-Downer, Rietkerk, Terlouw, B. de Gaay Fortman, Beckers-de Bruijn, Meuleman, Abma, Van der Jagt, Verbrugh, Nijhof en Maris.

De leden van de Raad van State, de Ministers en de Staatssecretarissen verenigen zich in de kerk.

Hare Koninklijke Hoogheid Prinses Juliana, Zijne Koninklijke Hoogheid de Prins der Nederlanden en de Familieleden komen in de kerk aan en nemen hun zetels in.

Intrada (Orgel en Koperkwartet).

De **Ceremoniemeester van H.M. de Koningin**: De Koningin!

Alle aanwezigen zingen staande twee coupletten van het Wilhelmus.

Hare Majesteit de Koningin en Zijne Koninklijke Hoogheid Prins Claus der Nederlanden worden door de Commissie van in- en uitgeleide binnengeleid.

Hare Majesteit de Koningin, gezeten zijnde, houdt de volgende toespraak:

Leden van de Staten-Generaal,

Al wat ons volk ervaart als juist, rechtvaardig, nationaal, wordt in ons staatsbestel getoetst aan Uw vertrouwen. Vertrouwen van volken

Hare Majesteit de Koningin

parlement is ook de grondslag van de constitutionele monarchie. Niet macht, persoonlijke wil of aanspraak op erfelijk gezag, maar slechts de wil de gemeenschap te dienen, kan inhoud geven aan het hedendaagse koningschap.

In die geest zijn wij bijeengekomen om aan elkaar in oude woorden, beloften af te leggen.

Het Nederlandse volk zal ik zweren, dat ik de Grondwet steeds zal onderhouden en handhaven; Gij, vertegenwoordigers van ons volk, ontvangt mij thans als Koning.

Deze plechtige ontmoeting ontleent haar betekenis mede aan het Statuut voor het Koninkrijk. Mijn eed zal dan ook naar de geest van het Statuut, tevens het volk der Nederlandse Antillen gelden. Het verheugt mij, dat afgevaardigden ook uit dit deel van het Koninkrijk hiervan getuigen zijn.

In onze wederzijdse beloften ligt echter meer besloten. Daarin schuilt alles wat een goed Koning en een goede en getrouwe Staten-Generaal schuldig zijn te doen.

Met het vaste voornemen dit 'alles' letterlijk te nemen, sta ik voor U, bereid en open.

Dit ambt is niet verworven. Het is een functie waar geen mens om vragen zou. Waarvan wel zichtbaar is de uiterlijke glans, maar veelal niet de last en zelfbeperking zonder onderbreken.

Toch sta ik hier, wel voorbereid, maar ook onwetend waarheen de weg ons voert.

U vraag ik om Uw steun en in U het Nederlandse volk om zijn vertrouwen.

Voor de vervulling van de mij opgelegde taken beloof ik U de volle inzet, volgens de hoge eisen van het ambt.

Ik ken mijn opdracht: te handelen buiten eigen voorkeur en te staan boven partij- en groepsbelangen.

Die opdracht wil ik vervullen naar plicht en geweten, vanuit het vast geloof dat God mijn leven leidt.

Lieve Moeder,

Wanneer iets mij in Uw rede bij Uw inhuldiging als Koningin Juliana heel bijzonder heeft getroffen, dan is het wel de zin waarin U met nadruk

vaststelde dat voor een Koningin haar taak als Moeder even belangrijk is als voor iedere andere Nederlandse vrouw.

Niet alleen voor mij, voor ons Uw dochters, maar voor het hele Nederlandse volk bent U een moeder geweest! Wijsheid, vredelievendheid en godsvertrouwen waren de fundamenteën, waarop U ons land 32 jaar lang heeft gediend.

Hoe U Uw taak als Koningin heeft opgevat – vol plichtsbetrachting en diep-menselijke belangstelling – heb ik van dichtbij mogen meemaken. Uw onwankelbaar geloof was U een sterke steun, ook wanneer tegenslagen U niet bespaard bleven.

Steeds was U geduldig, mild, aanvaardend en in Uw gróte hart werd veel bewaard. U wist Uw opdracht inhoud te geven in bescheidenheid en met volledige wegcijfering van Uzelf.

Vandaag weet ik mij de tolk van alle Nederlanders in en buiten het Koninkrijk, die U willen danken voor de bijzondere wijze, waarop U zich gedurende zoveel jaren aan ons aller belang heeft gewijd. Met name noem ik de bewoners van de Nederlandse Antillen, wier land onder Uw Regering een nieuwe plaats heeft ingenomen in het Koninkrijk. Ook hun warme genegenheid heeft U ervaren – en beantwoord.

Lieve Moeder, vandaag is Uw geboortedag. Uit diepe, diepe dankbaarheid voor alles wat wij van U ontvingen, zal deze dag – ook in de toekomst – verbonden blijven met Uw wijsheid, Uw medeleven, Uw Moederliefde, want deze dag zal blijven: Koninginnedag! (Applaus)

Als ouders heeft U beiden, Vader en Moeder, in verbondenheid Uw kinderen op weg geholpen. In de oorslogsjaren hebben wij onze Vader veel moeten missen, maar zijn grootste inspanning voor het Vaderland – toen en nadien – zal, naast ons familieverband, onze allesoverheersende dankbare herinnering blijven.

De functie, lieve Moeder, die U vandaag aan mij heeft overgedragen, is eenzaam genoemd. Hoe eenzaam kunt alleen U weten. Maar evenmin als U ben ik alleen. Ik besef hoe gelukkig ik ben dat naast mij mijn man staat die mij steunt, aanvult en corrigeert. Zijn talenten zal hij blijven geven aan zijn veelzijdig werk in en voor Nederland.

Ongetwijfeld zal mijn nieuwe taak meer vragen van ons samen en ook van onze kinderen, maar wij zijn bereid die offers in de persoonlijke sfeer te brengen, naar de maat van onze mogelijkheden en beperkingen. Daarbij mogen wij gelukkig ook

Hare Majesteit de Koningin

rekenen op de steun van mijn zuster Margriet en haar man.

Ons staan grote voorbeelden voor ogen:

mijn Grootmoeder, die zich op haar eigen sterke wijze heeft ingezet om van en voor haar volk te zijn;

mijn Moeder met haar zeer menselijke vertolking van het ambt.

Deze voorbeelden inspireren mij. Navolgen kan ik ze niet. Maar wel wil ik graag proberen de aansluiting op het verleden te vinden in de nieuwe tijd vol eisen en behoeften.

Leden van de Staten-Generaal,

Als vandaag de dag iets zeker is, dan is het een gevoel van onzekerheid – een voorgevoel dat de toekomst niet eenvoudig ontwikkeling en groei van het bestaande kan zijn.

Verandering is er altijd geweest, maar de snelheid waarmee de waarden van gisteren vandaag al weer ouderwets of overbodig lijken, raakt aan ons evenwicht. Het is alsof de tijd ontbreekt zich ergens thuis te voelen.

Daar komt nog bij de dreiging die ons voortbestaan onzeker maakt. Zelfs wie zich daaraan wil onttrekken en voor zichzelf bewust een eiland heeft gemaakt, kan zich niet veilig weten. Niemand is immers veilig bij de wetenschap dat voor het eerst de mens in staat is tot zelfvernietiging op wereldschaal. Angst daarvoor kan ons denken verlammen en ons teneerslaan.

Maar in moedeloosheid mogen wij niet berusten. Alle krachten moeten worden ingezet, opdat de mensheid kan beheersen hetgeen zij zelf heeft uitgedacht en heeft tot stand gebracht. Voor vrede moeten wij ons inspannen. Want vrede immers geeft perspectief aan al wat leeft of leven zal.

Wie bouwt, die wil een plan, wie vaart een goed kompas. Verandering moet – denken wij – vooruitgang zijn: vooruitgang in gelijke kansen, welzijn, en geluk.

Daarvoor is nodig dat veel wordt beproefd – met alle fantasie die in ons is – dat veel wordt uitgedacht, ontdekt – met risico's desnoods – in samendenken en in samendoen.

Voor iets zo veelomvattends heeft niemand het recept, maar bij het

zoeken naar oplossingen, is fundamenteel dat wij gemeenschap blijven en dat bewijzen door inspanning-in-saamhorigheid en zelfbeperking-in-vrijheid. Want kracht en prestatie hebben de menselijke dimensie nodig van solidariteit.

In de geschiedenis heeft ons volk bewezen groot te zijn. Niet in aantal of in grondgebied, maar in oeverlandse eigenschappen van energie, vindingrijkheid en verdraagzaamheid.

Elkaar hebben wij de vrijheid gegund te denken en te spreken naar eigen inzicht en overtuiging.

Bij grote communicatie en mobiliteit op een klein en dichtbevolkt gebied diende verdraagzaamheid telkens opnieuw verworven en bevestigd te worden. En dat betekende en betekent: bereidheid tot luisteren, inschikkelijkheid, gemeenschapszin. Zo groeit samenwerking vanuit de bevolking en wordt de Nederlander van vandaag niet meer alleen bestuurd, maar stuurt ook zijn bestuurders.

Vrije ontplooiing van een ieder vóóronderstelt dat wij ook elkaar daartoe de ruimte gunnen – en geven. Alleen in bescheidenheid en in eerbiediging van grenzen ontstaat die ruimte voor de vrijheid van de één en van de ander.

In een vrije en veelvormige gemeenschap als de onze is het onontkoombaar dat tegenstellingen ontstaan en ook tot uiting komen. Maar voor de oplossing is onontbeerlijk de tegenstander niet te zien als vijand, doch als drager van een andere mening.

Zoals de weegschaal niet mag doorslaan tussen mensen, zo dient de vrije samenleving – waar de sterken voor zichzelf zorgen – haar evenwicht te vinden door zorg voor zwakkeren, minderheden, hen, die vergeten en alleen zijn.

Het deelgenootschap gaat nog verder. Wij danken veel van wat ons volk bezit – in materieel opzicht en vooral aan geestelijke waarden – aan onze ouders en voorouders; daarop moeten wij zuinig zijn terwijl van onze kinderen en kindskinderen.

Het besef dat mensen elkaar nodig hebben, is ons ingeboren.

Eeuwenlang hebben vervolgd in ons land een vluchthaven gevonden. Nederlanders hebben van oudsher actief zich op de wereld gericht. De laatste jaren heeft deze belangstelling voor de wereld meer algemeen diepgang gekregen in de verbondenheid met de mensen in ontwikkelingslanden.

In onze samenwerking met deze landen groeit het besef dat wij moeten bijdragen tot wezenlijke veranderingen.

Zulke veranderingen aan te durven vraagt moed. De moed om te aanvaarden – met alle consequenties van dien – dat ons bestel niet meer is los te zien van de noden in de wereld. Maar de bereidheid ruim te denken over rechtvaardigheid en vreedzaam samenleven vindt steeds zijn fundament en uitgangspunt in eigen land.

Leden van de Staten-Generaal,

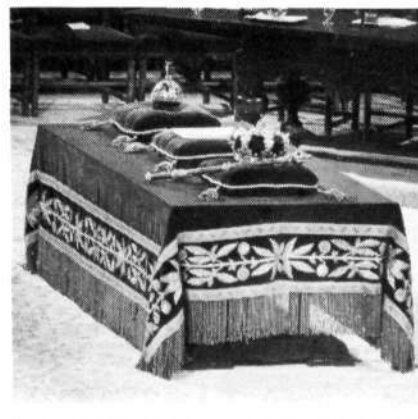
Soberheid, eenvoud, toewijding hebben de Regering van mijn Moeder gekenmerkt.

Met eerbied en dankbaarheid voor dat voorbeeld wil ik trachten mijn opdracht te vervullen in de nieuwe tijd. In de bestemming van mijn leven staat deze opdracht voorop. Hiervoor wil ik ten dienste staan om Uw vertrouwen waard te zijn.

Wanneer ik dadelijk de eed op de Grondwet aan het Nederlandse volk zal afleggen, is het niet uit eigen kracht dat ik de taak die mij is toegedacht, begin. In mijn geloof hoop ik die kracht te vinden.

Zo liggen mijn allerdiepste wortels in ons volkslied:

'Mijn schild ende betrouwen zijt Gij O God, mijn Heer!'

Prins Willem-Alexander

Hare Majesteit de Koningin legt de eed af, voorgeschreven bij artikel 53 der Grondwet:

'Ik zweer aan het Nederlandse volk, dat Ik de Grondwet steeds zal onderhouden en handhaven.

Ik zweer dat Ik de onafhankelijkheid en het grondgebied van de Staat met al Mijn vermogen zal verdedigen en bewaren; dat Ik de algemene en bijzondere vrijheid en de rechten van alle Mijne onderdanen zal beschermen, en tot instandhouding en bevordering van de algemene en bijzondere welvaart alle middelen zal aanwenden, welke de wetten te Mijner beschikking stellen, zoals een goed Koning schuldig is te doen.

Zo waarlijk helpe Mij God almachtig!

De **Voorzitter** houdt de volgende toespraak:

Majesteit,

In 1948, bij de inhuldiging van Koningin Juliana, schied de toenmalige Voorzitter der Verenigde Vergadering van beide Kamers der Staten-Generaal een precedent. Terwijl in 1898, en voor zover wij weten ook bij eerdere Inhuldigingen, de Voorzitter zich had beperkt tot het formulier zoals dat in de Grondwet is neergelegd, sprak de Voorzitter in 1948 voorafgaande aan de formule van inhuldiging een korte rede uit.

De behoefte uiting te geven aan het besef, hoe zeer in de jaren van oorlog en verzet, die toen nog zo vers in het geheugen lagen, het koningshuis het teken van nationale eenheid had gevormd en van hoe grote betekenis de moedige houding van Koningin Wilhelmina voor het herstel van onze nationale zelfstandigheid was geweest, zal stellig de voornaamste drijfveer zijn geweest, die de Voorzitter van toen bewoog om af te wijken van een gevestigde traditie.

Tegelijkertijd evenwel was het feit van het uitspreken van een rede te beschouwen als een teken, dat een nieuwe tijd was aangebroken. Niet langer immers was er de onderdaan, die ootmoedig het hoofd boog voor de nieuwe monarch, maar de landgenoot trad naar voren, die met respect en vol vertrouwen het nieuwe staatshoofd begroette. Zegt men te veel, wanneer men opmerkt dat Koningin Juliana die in een nieuw tijdperk zo zinvol inhoud aan het koningschap heeft weten te geven, niet zou hebben gewenst dat men haar anders zou zijn tegemoet getreden?

De monarchie ligt vast verankerd in het gevoelsleven van het overgrote deel van het volk van Nederland en de Nederlandse Antillen. Het is echter niet het koningschap als zodanig als een onaantastbare door God gestelde institutie, maar de monarchie onder het Huis van Oranje die men waardeert en bereid is te verdedigen. De aanduiding 'het Huis van Oranje' moet hierbij, in nationale Nederlandse zin, worden opgevat. Onder Koning Willem III immers stond op zeker moment, toen er in feite geen erfopvolgers meer waren

overgebleven, de vrees dat de Troon zou ververven naar een Duitse zijtak van de dynastie. Groot was de vreugde toen uit het huwelijk van Koning Willem III met Koningin Emma een prinses geboren werd, de latere Koningin Wilhelmina. In onze dagen behoeft men voor een herhaling van zo'n situatie niet te vrezen, de Oranjeboom draagt als nooit tevoren, maar wie zou durven beweren dat, indien opvolgers in de Nederlandse lijn zouden komen te ontbreken, de voortzetting van de monarchie niet ter discussie zou worden gesteld?

Niet de gedachte dat Nederland nooit een andere staatsvorm dan die van een monarchie zou kunnen hebben, leeft in ons volk, maar er heerst een in Statuut voor het Koninkrijk en Grondwet neergelegd Verbond tussen het volk en het Huis van Oranje, een Verbond geboren uit de geschiedenis van ons land en gesteekt door de waardering voor de wijze waarop de Regentes en twee opeenvolgende Koninginnen inhoud hebben gegeven aan haar hoge ambt.

Een Verbond vormt een complex van wederkerige rechten en verplichtingen. Naar behoren nageleefd kan een verbond uitgroeien tot een innige verbondenheid. Op het Staatshoofd berust de plicht om boven partijen te staan, dat wil zeggen naar eer en geweten te beslissen niet geleid door partij-politieke voorkeur noch door dynastieke overwegingen. Op het volk rust de plicht om het Staatshoofd met respect en begrip tegemoet te treden, in het besef dat alle mensenwerk feilbaar is, in het besef tevens dat ieder mens, ook het Staatshoofd en de overige leden van de Koninklijke Familie recht hebben op een eigen levenssfeer, waarin geen ongenode gasten mogen binnendringen.

Met dankbaarheid zien wij terug op de regeerperiode van Koningin Juliana, met vertrouwen hebben wij U, Majesteit, zien opvolgen op de Troon die Uw Moeder zo vele jaren en op zo waardige en zo bekwame wijze heeft bekleed; een vertrouwen dat stoelt op de opvoeding, die U van Uw beide ouders ontving, en dat gesteekt is door de voorbeeldige plichtsbetrachting, die U als Kroon-

prinses heeft betoond alsmede door de wijze waarop Uw echtgenoot U steeds terzijde staat. Moge Gods zegen op U rusten, op Uw persoon, Uw gezin en Uw werk. Moge met Gods hulp het Verbond tussen het volk van Nederland en van de Nederlandse Antillen en het Huis van Oranje de innige verbondenheid behouden, waartoe het onder Uw Voorgangsters is uitgegroeid.

Van Uw inzet, Majesteit, zijn wij overtuigd, de onze zeggen wij U toe.

De **Voorzitter** zegt vervolgens staande:

Moge thans de Staten-Generaal – daarmede tevens uiting gevend aan de gevoelens van de Staten van de Nederlandse Antillen – overgaan tot de Inhuldiging gelijk voorgeschreven in de Grondwet.

Ik lees voor de tekst van de in artikel 54 der Grondwet voorgeschreven Plechtige Verklaring, luidende:

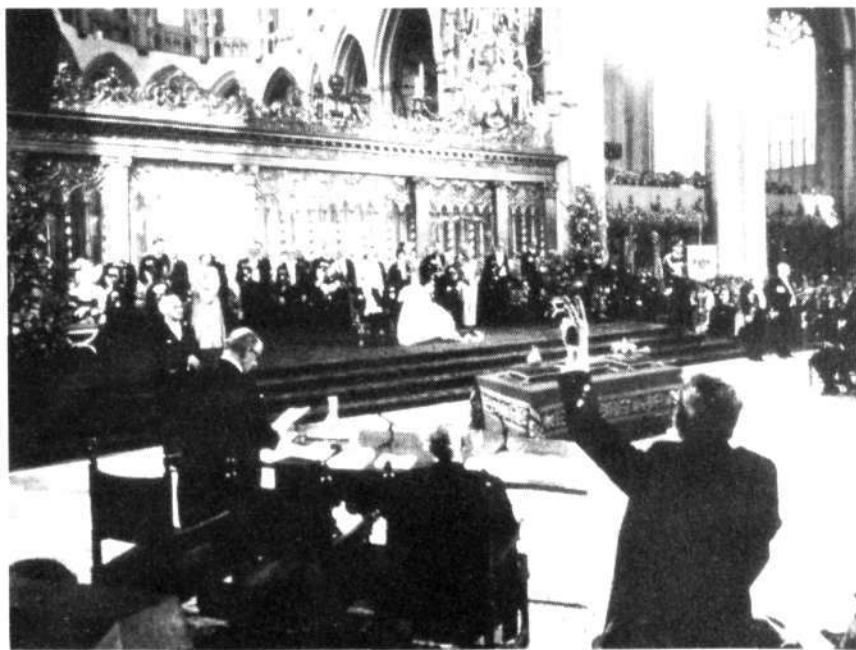
'Wij ontvangen en huldigen, in naam van het Nederlandse volk en krachtens de Grondwet, U als Koning; wij zweren (beloven), dat wij Uw onschendbaarheid en de rechten Uwer Kroon zullen handhaven; wij zweren (beloven) alles te zullen doen wat goede en getrouwe Staten-Generaal schuldig zijn te doen.

Zo waarlijk helpe ons God almachtig!' ('Dat beloven wij!')

De **Voorzitter** legt de eed af, waarna de griffier de namen opleest van de leden der Staten-Generaal, die één voor één bij afroep van hun naam opstaan om de plechtige verklaring te beëdiggen of te bevestigen, telkens waarna zij wederom gaan zitten.

De leden Van Hulst, Lubbers, Van Someren-Downer, Rietkerk, Terlouw, B. de Gaay Fortman, Beckers-de Bruijn, Meuleman, Abma, Van der Jagt, Verbrugh, Nijhof, Maris, Schakel, Van Hemert tot Dingshof, Porthoine, Brinkhorst, G. M. P. Cornelissen, Diepenhorst, Mommersteeg, P. A. M. Cornelissen, Van Rossum, De Rijk, Geurtsen, Baas, Goo-den, Nijpels, Veerman, De Beer, Terwindt, Hermesen, Scholten, W. F. de Gaay Fortman, Van Dis, Bremen, Steenkamp, Roels, Letschert, Kappeyne van de Coppello, Stoffelen, K. de Vries, Van Ooijen, Wisselink, Waalkens, G. C. van Dam, Keja, Van Leijenhorst, Franssen, Van der Sanden, Van Zeil, H. A. de Boer, Schlingemann, Ploeg, Van Kuik, Dees, Aarts, De Koster, Scherpenhuizen, Tjeerdsma, Van Houwelingen, Horbach, Patijn, Feij, Van Kleef, De Kwaadsteniet, Weijers, Ginjaar-Maas, Van Waterschoot, Christiaanse, Van Heel-Kasteel, Voûte, Beinema, Van den Broek, Evenhuis-van Essen, Mol, Braams, J. J. P. de Boer, Heijne Makkreel, Vrouwenvelder, Lauxtermann, Van der Werf-Terpstra, Van Muiden, Post, Van Dijk, Eij-sink, Eversdijk, Trip, Lansink, Dijkman, Faber, Kaland, Gualthérie van Weezel, Verkerk-Terpstra, Wöltgens, Van der Linden, Van de Rakt, Nijpels, Hermans, Korte-van Hemel, Oudenhoven, Van Rooijen, Andela-Baur, Frinking, De Korte, Wiebenga, B. Bakker, Fischer, Von Meijenfeldt, Gerritse, Blaauw, Deetman, Tripels, Hennekam, Borgman, Netjes, B. de Vries, Kreutzkamp-Schotel, Couprie, Bischoff van Heemskerck, Tunders, Van Iersel, Buikema, Mateman, Van der Burg en Van Baars leggen de eed af.

De leden Dolman, Vermeer, Den Uyl, IJmker, M. Bakker, Broeks, Poppe, Joeke, Lamberts, Van Thijn, Wolff, Van der Stoel, Dankert, Kloos, Roethof, Voortman, Haas-Berger, Kremer, Ter Beek, Van der Werff, Zoon, Epema-Brugman, Jansen, De Boois,

De Voorzitter

Hartmeijer, Kosto, Zoutendijk, Salomons, G. W. Kolthoff, Kombrink, Koning, Waltmans, Van der Doef, K. Kolthoff, De Jong, Van der Hek, K. G. de Vries, Tummers, Evenhuis, d'Ancona, Worrell, Rienks, Stermerdink, Meijer, Pronk, Engwirda, Steigen-ga-Kouwe, Van Krimpen, De Graaf, Jacobse, Schaapman, Müller-van Ast, Knol, Wessel-Tuinstra, M. P. A. van Dam, Van Tets, Van den Bergh, Simons, Lambers-Hacquebard, Cas-tricum, Van Veldhuizen, De Hamer, Nagel, Van Kemenade, Vonk-van Kalker, De Voogd, Van der Meer, Krijnen, Bolkestein, Van Erp, Von-hoff-Luijendijk, De Cloe, Duinker, Oskamp, Wuthrich-van der Vlist, Ja-baaij, Veen, Van den Anker, Keu-ning, Zijlstra, Buurmeijer, Toussaint, Rempt-Halmans de Jongh en Veldhoen leggen de belofte af.

De Voorzitter: Ik constateer dat aan de grondwettelijke voorschriften voor de Inhuldiging krachtens de artikelen 52, 53 en 54 is voldaan.

De oudste der Koningen van Wape-nen roept: De Koningin is ingehul-digd.

De Voorzitter: Leve de Koningin, hoera, hoera, hoera!

Mevrouw Klompé neemt de Grondwet in ontvangst

'Leve de Koningin!'

Hare Majesteit de Koningin, vergezeld van Zijne Koninklijke Hoogheid Prins Claus, wordt tot aan de deur van de kerk door de Commissie uit de Staten-Generaal uitgeleide gedaan.

Voorafgegaan door de Griffier van de Eerste Kamer en de Hoofdceremoniemeester vertrekken Hare Koninklijke Hoogheid Prinses Juliana en Zijne Koninklijke Hoogheid de Prins der Nederlanden en de Familieleden.

(Applaus)

De Commissie van in- en uitgeleide keert terug.

De heer **Dolman**: Mijnheer de Voorzitter! De Commissie van in- en uitgeleide heeft haar taak beëindigd.

De **Voorzitter**: Ik dank de Commissie voor de door haar verrichte taak.

Ik wil deze plechtigheid niet eerder beëindigen dan nadat ik de hartelijke dank van de Staten-Generaal heb overgebracht aan degenen binnen en buiten deze kerk die in zo korte tijd zoveel arbeid, zoveel inzet hebben geleverd om deze dag tot welslagen te brengen.

Ik sluit de Verenigde Vergadering.

